

בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, ואיך אתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם?! אמר לו, שדחוקה היתה לי השעה, ויש לי שני בנים, ועומדים כל היום בבית הרב, ואני משתדל במזונם ולתת להם שכר למורם כדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, (מלכים א-ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד. מה הוא השבח הזה? אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז תפן מלכתו מאד. וכתוב (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם. שהרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב וראייתה לזכר ברית עולם.

וראייתה, מה זה וראייתה? סוד הוא, כמו שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה רשם האות הקדוש שבבשר. אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא. [קד] אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בגונים כפלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כך אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם [בענין] מקשטת בגונים מאירים ויאר לעולם, ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראייתה לזכר ברית עולם. וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו פלה שמתקשטת לבעלה, ואז

ונשקיה, אמר ליה וכל האי ידעת (ומיד) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא. אמר ליה דהנה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא כבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עליה קדש הקדשים וכדין ותפון מלכותו מאד. וכתוב, (בראשית ט) וראייתה לזכור ברית עולם. דהא קדשא בריך הוא תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה. ועל דא כתיב וראייתה לזכור ברית עולם.

וראייתה. מאי וראייתה, רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו'. לאתחזא עלייהו. ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא.

אמר רבי יהודה ודאי כללא הוא. (ד"א הכי) אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגונוני כפלה דא דמתקשטא לבעלה. אמר ליה ההוא יודאי כך אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ד"א ל"ג בענא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מנלן, דכתיב וראייתה לזכור ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין

וּמִתְקַשְׁטָא בְתִקּוּנָא כְּכֵלָה דְּמִתְקַשְׁטָא
 לְבַעֲלָהּ וְכַדִּין לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם וְיִדְכַר קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְהַאי בְרִית דְּאִיהוּ בְּגִלוּתָא וְיָקִים
 לָהּ מַעֲפָרָא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (הושע ג) וּבִקְשׁוּ
 אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם, וְכֹתִיב, (ירמיה
 ל) וְעַבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם
 אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם, אֲשֶׁר אָקִים מַעֲפָר פְּמָה
 דְּאֵת אָמֵר, (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד
 הַנּוֹפְלֹת. וְעַל דָּא וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵאקֵמָא לָהּ מַעֲפָרָא.

וְאָמֵר הָכִי אָבָא דְּבַגִּין פֶּךָ אֲדַכַּר בְּאוֹרֵייתָא
 פּוֹרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל וְדְכוּרָנָא דִּילָהּ.
 וְדָא הוּא דְּכֹתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁפַּעְתִּי
 מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁפַּעְתִּי
 מִקְצוּף עֲלֵיךָ וּמִגְעֵר פֶּךָ : (דף עב ע"ב)

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר פִּיּוֹן דְּכֹתִיב וַיְהִי בְּנֵי נַח.
 אֲמַאי אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. וְכִי בְּנִין
 אַחֲרָנִין הָווּ לִיהּ דְּלֵא נַפְקִי מִן תִּיבוּתָא. אָמַר
 לִיהּ רַבִּי אָבָא אֵין. דְּהָא לְבַתֵּר אוֹלִידוּ בְּנוֵי
 בְּנִין. דְּכֹתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו'. וְאֲנוּן
 לֹא נַפְקִי מִגּוֹ תִיבוּתָא. וּבַגִּין פֶּךָ פְּתִיב
 הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּיָבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֵילוּ הוּינָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא
 כַּד יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְפָרָא
 דְּחִנּוּף בְּעֵלְמָא וְסְפָרָא דְּאָדָם, אֶתְקִיפְנָא דְּלֵא
 לְשִׁתְּפַחוּן בֵּין בִּינֵי אַנְשָׁא, בַּגִּין דְּלֵא חֵיִישׁוּ
 כָּל חֲכָמָן לְאֶסְתְּפֵלָא כְּהוּ וְטַעֲן בְּמַלְיָן
 אַחֲרָנִין לְאַפְקָא מְרֵשׁוּ עֲלָאָה לְרֵשׁוּ אַחֲרָא.
 וְהִשְׁתָּא הָא חֲפִימֵי עֲלָמָא יַדְעִין מַלְיָן
 וְסַתְמִין לוֹן וּמִתְתַקְפִּי בְּפוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיהוּן.
 וְהַאי קָרָא אֲשַׁפְחָנָא בְּרָזָא דְּרָזִין. (תוספתא)

לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם, וְיִזְכַּר הַקְדוּשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת שֶׁהִיא
 בְּגִלוּת וַיִּקְיָמָהּ מִהַעֲפָר. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (הושע א) וּבִקְשׁוּ אֶת ה'
 אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם. וְכֹתִיב
 (ירמיה ל) וְעַבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת
 דָּוִד מִלְּפָם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. אֲשֶׁר
 אָקִים מַעֲפָר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט)
 אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד הַנּוֹפְלֹת. וְעַל
 זֶה וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵהקִימָהּ מִהַעֲפָר.

וְאָמַר כֶּךָ אָבָא, שְׁמֵשׁוּם כֶּךָ נִזְכָּרָה
 בַּתּוֹרָה גְּאֵלַת יִשְׂרָאֵל וְזִכְרוּנָהּ.
 וְזֵהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נד) אֲשֶׁר
 נִשְׁפַּעְתִּי מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל
 הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁפַּעְתִּי מִקְצוּף עֲלֵיךָ
 וּמִגְעֵר כֶּךָ.

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה.
 רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פִּיּוֹן שְׁפָתוֹב
 וַיְהִי בְּנֵי נַח, לְמָה אָמַר הַיּוֹצְאִים
 מִן הַתְּבָה? וְכִי בְּנִים אַחֲרִים הָיוּ
 לוֹ שְׁלֵא יֵצְאוּ מִהַתְּבָה? אָמַר לוֹ
 רַבִּי אָבָא, כֵּן, שְׁחַרֵי אַחַר כֶּךָ
 הוֹלִידוּ בְּנוֵי בְּנִים, שְׁפָתוֹב אֵלֶּה
 תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו', וְהֵם לֹא יֵצְאוּ
 מִהַתְּבָה. וְלָכֵן פְּתוּב הַיּוֹצְאִים מִן
 הַתְּבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵילוּ הֵייתִי מְצוּי
 בְּעוֹלָם כִּשְׁנַתֵּן הַקְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 סְפָרוּ שֶׁל חִנּוּף בְּעוֹלָם וְסְפָרוּ שֶׁל
 אָדָם, הֵייתִי מִתְחַזֵּק שְׁלֵא יִמְצְאוּ
 בֵּין הָאֲנָשִׁים, כִּי לֹא חֲשָׁשׁוּ כָּל
 הַחֲכָמִים לְהִסְתַּפֵּל בָּהֶם וְטַעוּ
 בְּדַבְרֵים אַחֲרִים לְהוֹצִיא מְרֵשׁוֹת
 עֲלֵיוֹנָה לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, וְכַעַת הִנֵּה
 חֲכָמֵי הָעוֹלָם יוֹדְעִים דְּבָרִים
 וּמְסִירִים אוֹתָם וּמִתְחַזְּקִים
 בְּעַבְדוֹת רְבוּנָם.

וּפְסוּק זֶה מְצֵאתִי בְּסוּד הַסּוּדוֹת
 [תוספתא], שְׁכַשְׁמַעוּרָר חֲדוֹת כָּל
 הַחֲדוֹת הַטְּמִיר הַנְּסִתָּר, זֶקֶן
 הַזְּקֵנִים מֵאִיר מִמֶּנּוּ אוֹר דְּקִיק.

דְּכַד אַתְעַר חֲדוּהָ דְּכָל חֲדוּוֹן טְמִירָא סְתִימָא דְּסַבְתִּין אֲנַהִיר